

Sygn. akt III AUa 784/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Ewa Drzymała
Sędziowie:	SSA Krystian Serzysko (spr.) SSA Jadwiga Radzikowska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Mariola Pater

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2016 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **S. C.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę

na skutek apelacji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie Wydziału IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 9 marca 2015 r. sygn. akt IV U 16/15

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 784/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 14 kwietnia 2016 r.

Wyrokiem z dnia 9 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. decyzją z dnia 04 grudnia 2014 r. i przyznał S. C. emeryturę od dnia 1 października 2014 r. Sąd ustalił, że S. C. urodzony w dniu (...) ukończył 60 lat. Legitymuje się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze ponad 29 lat na dzień 01.01.1999 r. /okoliczności bezsporne/. W dniu 24.10.2014 r. wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. Nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. W okresie od 22.06.1972 r. do 05.04.1997 r. pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Zakładach (...) S.A. w T. na stanowisku rozbieracz wykrawacz na wydziale rozbioru wieprzowego. Jego praca na tym stanowisku polegała na rozbiorze tusz wieprzowych tj. przy pomocy piły ciął poszczególne elementy tuszy, z których następnie nożem wykrawał dalsze elementy. Pracę tę wykonywał stale w wymiarze pełnego etatu. Nie przebywał na urlopie bezpłatnym. Sąd

zaakceptował zeznania świadków: W. R., M. R. i H. J. potwierdzające, że S. C. wykonywał w sposób ciągły i stale pracę w szczególnych warunkach w wymiarze pełnego etatu w Zakładach (...) S.A. w T. od 22.06.1972 r. do 05.04.1997 r. na stanowisku rozbieracz wykrawacz. Sąd w całości dał wiarę zeznaniom świadków, którzy pracowali u tego samego pracodawcy jako współpracownicy i przełożeni odwołującego na przestrzeni spornego okresu i potwierdzili rodzaj pracy wykonywanej przez odwołującego, bowiem w sposób spójny i konsekwentny wskazywali, iż w tym okresie pracował w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku rozbieracz wykrawacz. Przy pomocy piły ciał poszczególne elementy tusz wieprzowych, z których następnie nożem wykrawał dalsze elementy. Także zeznania odwołującego Sąd uznał za wiarygodne, ponieważ były spójne konsekwentne i nie zawierały wewnętrznych sprzeczności. Depozycje te potwierdziły wypowiedzi świadków współpracowników odwołującego i dowody z dokumentów. Sąd pozytywnie ocenił dowody z dokumentów, w szczególności zalegających w aktach rentowych, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości Sądu, zarówno treść jak i forma dokumentów nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić urzędowi, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego w tym wynikającego z art. 244 i art.245 kpc.

Sąd Okręgowy zważył, że przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie czy S. C. przysługuje prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 z późn. zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Z kolei art. 32 ust.4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 z późn. zm.). Z § 1 Rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. § 2 ust. 1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. §4 pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Kwestią sporną pomiędzy stronami było ustalenie, czy S. C. był zatrudniony w warunkach szczególnych w okresie zatrudnienia w Zakładach (...) S.A. w T. od 22.06.1972 r. do 05.04.1997 r. na stanowisku rozbieracz wykrawacz skoro organ rentowy kwestionuje fakt pracy w szczególnych warunkach w oparciu o świadectwo pracy, zeznania świadków

oraz jego własne zeznania i dowody z dokumentów. Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) w § 2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji. Natomiast w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49) określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia (§ 4 ust. 3). W myśl § 21 ust. 1, 4 i 5 powołanego rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia są pisemne zaświadczenia zakładów pracy, wydane na podstawie posiadanych dokumentów, oraz legitymacje ubezpieczeniowe, a także inne dowody z przebiegu ubezpieczenia. W przypadku zaś ubiegania się pracownika o przyznanie emerytury lub renty z tytułu zatrudnienia w szczególnym charakterze, zaświadczenie zakładu pracy powinno stwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie takiej emerytury lub renty. Wyjątek od zasady ustalonej w powołanym przepisie jest zawarty w § 22 wymienionego rozporządzenia, który przewiduje, że okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 maja 1985 r., III UZP 5/85 wyjaśnił, że w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe dopuszczalne jest przeprowadzenie przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych dowodu z zeznań świadków na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jeżeli zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy. Pogląd ten został rozwinięty w znowelizowanym art. 473 kpc, który stanowi, że w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i z przesłuchania stron. W postępowaniu przed tymi sądami okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń mogą być udowadniane wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi (por. wyr. SN z dnia 02.02.1996 r. II URN 3/95 OSNP 1996/16/239). Skoro więc w niniejszej sprawie organ rentowy kwestionował fakt pracy w szczególnych warunkach, zasadnym stało się ustalenie okoliczności, w jakich odwołujący świadczył pracę w spornym okresie od 22.06.1972 r. do 05.04.1997 r. na podstawie zeznań świadków, jego zeznań oraz dowodów z dokumentów. W oparciu o nie Sąd ustalił, iż odwołujący był zatrudniony w szczególnych warunkach na stanowisku rozbieracz wykrawacz. Jego praca na tym stanowisku polegała na rozbiorze tusz wieprzowych tj. przy pomocy piły ciał poszczególne elementy tuszy, z których następnie nożem wykrawał dalsze elementy. Pracę tę wykonywał stale w wymiarze pełnego etatu. Praca na tym stanowisku została zaliczona zgodnie z wykazem A dział X pkt. 8 Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, do prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego tj. wykonywał prace bezpośrednio przy uboju zwierząt. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 lutego 2012 r. II UK 125/11 stwierdził, że praca przy uboju zwierząt wymieniona w Dziale X pkt 8 załącznika A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) obejmuje również czynności przygotowawcze i późniejsze związane z rozbiorem mięsa (OSNP 2013/1-2/18). Stanowisko to Sąd Najwyższy doprecyzował w kolejnym wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 r. II UK 9/13, w którym podkreślił, że czynności związane z rozdzielaniem, wykrawaniem mięsa, jego porcjowaniem należą do kategorii prac związanych bezpośrednio z ubojem zwierząt (LEX nr 1388598). Odwołujący przez cały okres zatrudnienia w Zakładach (...) S.A. w T. na stanowisku rozbieracz wykrawacz na wydziale rozbioru wieprzowego i w ocenie Sądu wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 22.06.1972 r. do 05.04.1997 r. prace bezpośrednio przy uboju zwierząt polegające na rozdzielaniu i wykrawaniu mięsa. Po uwzględnieniu wyżej wskazanego okresu w wymiarze ponad 15 lat odwołujący legitymuje się wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych określonym w wykazie A w wymiarze co najmniej 15 lat. Biorąc powyższe ustalenia pod uwagę, odwołujący spełnia przesłanki do przyznania emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach, wynikające z treści art. 32 w zw. z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a w szczególności § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983 r. nr 8, poz. 43 z póź. zm.). S. C. osiągnął bowiem wiek 60 lat ((...)r.), posiada wymagany okres zatrudnienia 25 lat okresów składkowych, nieskładkowych, a przede wszystkim spełnia kwestionowaną dotąd przez organ rentowy przesłankę w postaci co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, ponieważ po uznaniu mu spornego okresu

pracy w warunkach szczególnych tj. od 22.06.1972 r. do 05.04.1997 r. w wymiarze ponad 15 lat, kiedy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował jako rozbieracz wykrawacz legitymuje się ponad 15- letnim okresem pracy w warunkach szczególnych. Odwołujący w dniu (...)r. osiągnął wiek emerytalny, a wniosek o emeryturę zgłosił w dniu (...)r. i Sąd przyznał mu w emeryturę od dnia (...)r. zgodnie z art. 129 ust. 1 powołanej ustawy. Mając na względzie powyższe, orzeczono na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego i art.477⁽⁽¹⁴⁾⁾ § 2 kpc.

Apelację od wyroku złożył organ rentowy zaskarżając wyrok w całości. Zarzucił:

1. Naruszenie prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną a nie wszechstronną ocenę dowodów i przyjęcie, że ubezpieczony w okresie od 22.06.1972 r. do 5.04.1997 r., będąc zatrudniony w Zakładach (...) w T. na stanowisku rozbieracz -wykrawacz stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał prace bezpośrednio przy uboju zwierząt, wymienione w dziale X poz. 8 wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, pomimo iż zeznania świadków nie potwierdzają takiego stanowiska,

2. Naruszenie prawa materialnego, a mianowicie przepisu art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, poprzez jego błędne zastosowanie w sprawie, polegające na uznaniu, że wnioskodawca posiada co najmniej 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych.

Wskazując na powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. W uzasadnieniu podniósł, że w oparciu o przeprowadzone w sprawie dowody, w tym w szczególności zeznania powołanych świadków Sąd I instancji ustalił, iż odwołujący był zatrudniony w szczególnych warunkach na stanowisku rozbieracz - wykrawacz w zakładach (...)na wydziale rozbioru wieprzowego. Jego praca na tym stanowisku polegała na rozbiórce tusz wieprzowych, tj. przy pomocy piły ciął poszczególne elementy tuszy, z których następnie nożem wykrawał dalsze elementy. Zdaniem Sądu praca na tym stanowisku została zaliczona zgodnie z wykazem A dział X pkt. 8 Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, do prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, tj. wykonywał prace bezpośrednio przy uboju zwierząt. Sąd Okręgowy wskazał także na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2012 r. sygn. akt II UK 125/11 w którym Sąd Najwyższy wyjaśnił, że praca przy uboju zwierząt wymieniona w Dziale X pkt 8 załącznika A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze obejmuje również czynności przygotowawcze i późniejsze związane z rozbiorem mięsa. Sąd Okręgowy podkreślił, że wskazane rozumienie prac „bepośrednio przy uboju zwierząt” Sąd Najwyższy doprecyzował w kolejnym wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 r. II UK 9/13, w którym podkreślił, że czynności związane z rozdzielaniem, wykrawaniem mięsa, jego porcjowaniem należą do kategorii prac związanych bezpośrednio z ubojem zwierząt. Konkludując Sąd I instancji ocenił, że odwołujący przez cały okres zatrudnienia w Zakładach (...) S.A. w T. na stanowisku rozbieracz - wykrawacz na wydziale rozbioru wieprzowego wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 22.06.1972 r. do 05.04.1997 r. prace bezpośrednio przy uboju zwierząt polegające na rozdzielaniu i wykrawaniu mięsa. Zdaniem organu rentowego, biorąc pod uwagę dokładną analizę zeznań świadków opisujących charakter pracy wnioskodawcy, należy dojść do wniosku, że w/w nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prac związanych bezpośrednio z ubojem zwierząt rzeźnych, ponieważ znaczną część czasu pracy zajmowało mu także wykonywanie pracy wykrawacza, która technologicznie nie jest związana z bezpośrednim ubojem zwierząt. W celu dokonania kwalifikacji pracy pod kątem możliwości zaliczenia jej do stażu pracy w szczególnych warunkach, celowe jest w niniejszej sprawie posiłkowe posłużenie się wykazem resortowym, tj. zarządzeniem Nr 16 Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 roku w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. Urz. M.R.i.R.W. z 1988 roku, Nr 2, poz. 4). W zarządzeniu tym w dziale X (w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym), poz. 8 - prace wykonywane bezpośrednio przy uboju zwierząt (peklowaniu) wymieniono następujące stanowiska pracy: ubojowiec (pkt 1), parzacz (pkt 2), jelicarz (pkt 3), gruczolarz (pkt 4), peklowacz i wykrawacz mięsa w wykrawalni przy peklowni w piwnicy (pkt

5) oraz lekarz weterynarii, weterynaryjny kontroler sanitarny, oglądacz zwierząt rzeźnych i mięsa - zatrudnieni w rzeźni (pkt 6). Przez prace związane bezpośrednio z ubojem zwierząt rozumie się zatem czynności polegające na przygotowaniu zwierząt do uboju, ubój żywca rzeźnego, obróbce poubojowej tusz tj. oparzenie i usuwanie szczeciny (trzoda chlewna), zdjęcie skóry (bydło i trzoda niebekonowa), oczyszczenie powierzchni tuszy, wytrzewianie, przecinanie, toaleta końcowa. Natomiast dalsze czynności związane z obróbką tusz zakwalifikowane są do prac poubojowych, a więc nie mieszczą się w pojęciu, prac związanych bezpośrednio z ubojem zwierząt. Jak zeznał świadek W. R. praca na stanowisku rozbieracza to nie to samo, co praca na stanowisku wykrawacza, który zajmował się cięciem piłą elektryczną tarczową na poszczególne elementy tuszy wieprzowej, która przychodzi z ubojni po przechowaniu wcześniej w chłodni, bo musi wystygnać". Tak więc jest oczywiste, że czynności wykonywane przez odwołującego się na stanowisku wykrawacza nie były związane z bezpośrednim ubojem zwierząt, ponieważ stanowiły odleglejszy ciąg technologiczny. Ponadto jak wynika z zeznań samego odwołującego się w/w pracował w Zakładach (...) w T. na różnych stanowiskach, nie tylko w charakterze rozbieracza - wykrawacza ale także zajmował się wywożeniem i przywożeniem towarów z hali na inne miejsca. Należy podkreślić, że tylko okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy kreują i wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Taki sam warunek odnosi się do wymagania stałego wykonywania takich prac, co oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku), a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy i wskazał podstawy prawne rozstrzygnięcia, oraz dokonał prawidłowej wykładni prawa. Zarzuty apelacji sprowadzają się przede wszystkim do wykazania, że część pracy wnioskodawcy, a mianowicie wykrawacza, wykonywana była bez bezpośredniego związku z ubojem zwierząt rzeźnych. Konkretnie podniesiono, że „biorąc pod uwagę dokładną analizę zeznań świadków opisujących charakter pracy wnioskodawcy, należy dojść do wniosku, że w/w nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prac związanych bezpośrednio z ubojem zwierząt rzeźnych, ponieważ znaczną część czasu pracy zajmowało mu także wykonywanie pracy wykrawacza, która technologicznie nie jest związana z bezpośrednim ubojem zwierząt.” Tymczasem słusznie sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę na wykładnię cytowanych przepisów przedstawioną w orzecznictwie Sądu Najwyższego, która jednoznacznie przeczy rozumieniu przedstawionemu w apelacji. O ile jeszcze w pierwszym wyroku z dnia 10 lutego 2012 r. II UK 125/11 (OSNP 2013/1-2/18) Sąd Najwyższy stwierdził, że praca przy uboju zwierząt wymieniona w Dziale X pkt 8 załącznika A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) obejmuje również czynności przygotowawcze i późniejsze związane z rozbiorem mięsa i analiza treści stanu faktycznego tej sprawy wskazuje, że mieliśmy do czynienia z czynnościami wykonywanymi częściowo przy przygotowaniu, częściowo przy uboju i częściowo z późniejszymi związanymi z rozbiorem mięsa, to już w wyroku z dnia 6 sierpnia 2013 r. II UK 9/13 (LEX nr 1388598) Sąd Najwyższy podkreślił, że czynności związane z rozdziałaniem, wykrawaniem mięsa, jego porcjowaniem należą do kategorii prac związanych bezpośrednio z ubojem zwierząt (LEX nr 1388598). W tej drugiej sprawie sąd dokonał oceny w zakresie zakwalifikowania do prac w warunkach szczególnych właśnie takiego rodzaju prac, jakie wykonywał ubezpieczony w niniejszej sprawie. Warto zacytować rozważania Sądu Najwyższego odnoszące się do charakteru takich prac:

„Rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku jest oparte na przyjętym założeniu, iż przez wymienione w poz. 8 Działu X (prace w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym) wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze "prace bezpośrednio przy uboju zwierząt", należy uznać jedynie czynności polegające na przygotowaniu zwierząt do uboju, uboju żywca rzeźnego i obróbce poubojowej tusz, tzn. oparzeniu

i usuwaniu szpecyny (trzoda chlewna) oraz zdjęciu skóry (bydło i trzoda niebekonowa), oczyszczaniu powierzchni tuszy, wytrzewianiu, przecinaniu i toalecie końcowej. Natomiast nie mieszczą się w tym pojęciu dalsze czynności związane z obróbką tusz, gdyż są one kwalifikowane do prac poubojowych. Dlatego też czynności związane z rozdzielaniem, wykrawaniem mięsa, jego porcjowaniem, jak również prace związane z produkcją i wytwarzaniem wędlin nie należą do kategorii prac związanych bezpośrednio z ubojem zwierząt. W ocenie Sądu Najwyższego, założenie to jest jednakże błędne. Jak wyjaśnił bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 lutego 2012 r., II UK 125/11 (OSNP 2013, nr 1-2, poz. 18), a Sąd Najwyższy w obecnym składzie pogląd ten w pełni aprobuje, praca przy uboju zwierząt wymieniona w Dziale X pkt 8 załącznika A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze obejmuje również czynności przygotowawcze i późniejsze związane z rozbiorem mięsa. Uzupełniając ten wywód, należy dodać, że za takim właśnie rozumieniem przemawia już tylko gramatyczna wykładnia tego pojęcia, która wskazuje jednoznacznie, iż nie chodzi w nim wyłącznie o sam ubój zwierząt, ale również o inne czynności bezpośrednio z nim związane, wykonywane, zarówno przed ubojem, jak i po jego dokonaniu. W przeciwnym razie prawodawca nie posłużyłby się bowiem pojęciem "prace przy uboju zwierząt", lecz określiłby te prace na przykład jako "ubój zwierząt" lub "prace polegające na uboju zwierząt". Potwierdzeniem takiego sposobu rozumienia omawianego pojęcia jest także jego ocena przy wzięciu pod uwagę metod wykładni funkcjonalnej. Jeśli bowiem do zakresu obowiązków osoby zatrudnionej na stanowisku ubojowego należy nie tylko sam ubój, tzn. pozbawienie zwierzęcia życia, ale również oparzenie, usuwanie szpecyny i naskórka, obróbka wstępna oraz podzielenie tuszy (zob. ocena ryzyka zawodowego ubojowego, J. Pukaluk, M. Abramowski, C.H. Beck 2012), to "prace bezpośrednio przy uboju zwierząt", muszą być postrzegane jeszcze szerzej i obejmować kolejne czynności mające na celu przygotowanie mięsa pochodzącego z uboju do jego dalszego przetworzenia. Rozbór mięsa do takich czynności na pewno zaś należy. Rację ma więc Sąd drugiej instancji jedynie co do tego, że nie mogą być uznane za "prace bezpośrednio przy uboju zwierząt" czynności związane z produkcją i wytwarzaniem wędlin, tzn. prace masarskie. Ich związek z ubojem zwierząt jest bowiem zbyt odległy."

Przedstawioną w cytowanym orzeczeniu wykładnię Sąd Apelacyjny w pełni podziela. W ustalonym w niniejszej sprawie stanie faktycznym nie ulega wątpliwości, że prace wnioskodawcy w spornym okresie należy zakwalifikować identycznie do prac w warunkach szczególnych i że nie miały one charakteru prac masarskich, lecz czynności związanych z obróbką tusz, ich rozbieraniem i wykrawaniem, co zresztą przyznaje organ rentowy w treści apelacji, usiłując zakwalifikować je do prac niezwiązanych z ubojem.

Nie można uwzględnić zarzutu apelacji odwołującego się do stanowisk pracy wymienionych w zarządzeniu resortowym. Istota rozstrzygnięcia sprawy sprowadzała się do ustalenia, czy okres pracy wnioskodawcy przy uwzględnieniu rodzaju wykonywanych prac, należy zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (DZ.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.). To właśnie to rozporządzenie wymienia w załączniku – wykazie A, konkretne rodzaje prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego. Jednocześnie na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia m.in. właściwi ministrowie zostali upoważnieni do ustalenia w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowisk pracy, na których są wykonywane prace wymienione w wykazie A. Stąd cały szereg zarządzeń resortowych wskazujących takie stanowiska pracy. Jednocześnie biorąc pod uwagę wzajemne usytuowanie przedstawionych aktów prawnych wymaga podkreślenia, że dla oceny i zakwalifikowania pracy do prac w warunkach szczególnych istotne jest, by rodzaj wykonywanej przez danego ubezpieczonego pracy zakwalifikować do konkretnego rodzaju pracy wymienionej w wykazie A rozporządzenia, bo tylko ta praca (po spełnieniu pozostałych przesłanek przysługiwania prawa do emerytury) uprawnia do obniżenia wieku emerytalnego. Zarządzenia resortowe wymieniające stanowiska pracy mają w tym wypadku charakter pomocniczy, niedecydujący. Oznacza to z jednej strony, że jeśli ktoś wykonywał pracę wymienioną w wykazie A rozporządzenia, to bez znaczenia jest, czy miało to miejsce na stanowisku wymienionym w wykazie resortowym, czy nie, i tak będzie ona zaliczona do pracy w warunkach szczególnych, zaś z drugiej strony, jeśli ktoś wykonywał pracę na stanowisku wymienionym w wykazie resortowym, lecz nie był to rodzaj pracy wymienionej w wykazie A, to tej pracy do warunków szczególnych nie można zaliczyć. Charakter stanowisk pracy wymienionych w

zarządzeniach resortowych został jednolicie wyjaśniony w orzecznictwie sądowym (patrz np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r. I UK 41/05 - OSNP 2006/19-20/306).

Bezasadne jest wreszcie odwołanie się do wykonywania przez ubezpieczonego innych prac pomocniczych polegających na wywożeniu i przywożeniu towarów z hali na inne miejsca. Jest oczywiste, że w celu wykonywania wszystkich czynności związanych z ubojem, w tym rozbieraniem i wykrawaniem tusz, konieczne było przywiezienie ich na stanowisko pracy i odwiezienie. Czynności te po pierwsze są immanentnie związane charakterem pracy polegającej na pracy przy uboju zwierząt i stanowią jej integralną część, a po drugie, zajmowały pracownikowi znikomą ilość czasu w stosunku do czynności zasadniczych. Także ta kwestia została jednolicie wyjaśniona w orzecznictwie sądowym, którego przegląd został uwidoczniony chociażby w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2012 r. II UK 233/11 (OSNP 2013/7-8/86). W uzasadnieniu tego wyroku wskazano, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie przy ustaleniu okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Od tej reguły istnieją odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, LEX Nr 375653; dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09, LEX Nr 509022 oraz z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08 i tam powołane wcześniejsze orzecznictwo). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008, I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 oraz z dnia 22 kwietnia 2009 r., II UK 333/08, LEX nr 1001310).

Wobec powyższego na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak sentencji wyroku.